

*

Այս տարուան իդմիրեան մրցանակի հան-
գիսին մէջ դարձեալ մասնանիշ եղաւ ազգիս
գրական ամբօթիւնը. մրցման ներկայացուե-
ր են տասուերկու երկեր. առաջին կարգի մրցա-
նակի (120 ոսկի) ոչ ոք արժանացեր է :
Լաւանանցի Գաւնաթի գաւառն, և Նազար Գո-
րեանցի Պարսկաստանի Հայերը գրքերն ար-
ժանացեր են 30 ոսկի մրցանակի : Յ. Գա-
լանճեան՝ իր Եղորդիայ Հայոց Գաւառարար-
դար և Արամ Բեշկեան՝ իր Ուսումնասիրու-
թիւն շարականաց երկերուն համար, իւր քա-
ջայերական 10ական ոսկի ընդունեւ են : Խոկ
ամինէն կարեւոր երկ մը Ս. Վ. Պարոնեանի
Ռոտարիքոս նայիրականաց մատենադաստի
« Բացատիկ » նպատի արժանացեր է :

Մեր գրական դասակարգը երկու տարւան
մէջ 120 լիբանոց մրցանակի մը արժանա-
նալու կ'անձարակի՝ որքան խեղճութիւն...

*

Թրքահայ Հին և Նոր բանաստեղծներու
գողարիկ ու նազելի բնարեղակին՝ կարա-
պետ Ոսկեանի մահուան բոլոր գուժաց, տե-
ղացի թերթերէն շատերը այս առթիւ զլա-
ցան իրենց յատուկ գործին և ցաւն : Ս. Գա-
լեան (Արեւիք թիւ 4665) Հանգուցեալի
մասին կը գրէ հետեւեալն.

« Կ. Ոսկեան աչ նուազ Ծնութիւն ու համբարեղի եղաւ
ազգին լուսեան՝ իր բնաստեղծի ու գրագէտի համ-
բաւով : Բուրաստան մակնկեց եղաւ նախընծայ Հիւրըն-
կալուց իր գրուածքներուն : Բնաղլ Բիշապին և Մասիսի
մէջ գնահատուեցան իր քնարական միջոցքեր : Փող-
արիկ զգացումներն ունէր, զորս ժառանգած էր Վե-
նետիկի գրական դպրոցի Հին թէ Նոր արաստեղծիւն
ներէն, մայրենի լեզուին նախանկալաց գործաւորը ու
պաշտօնավճի՝ իր գրելի տաւան էին հաշակի ազնուութիւն
ու փափուկութիւն՝ որոնց շնորհիւ արտադրեց այնքան
զգացուն քերթուածներ՝ մեն մասամբ անուիր իր ար-
ձակ գրուածները, հոս սկսաւ, և երևեցան Արեւիքի մէջ,
Նորադպրոց և գրական թէ ազգային ներթերթով ա-
րոնց մէջը՝ մանաւանդ՝ իր սիրական գաղափարներուն
ու գովանի զգացումներուն բարացուցական նայելին եւ
եւ որ անընշտ ամենեւն անուշ յիշատակներէն մէկը պի-
տի մնայ : Կ'ակնարկեմ այն յոգւածին՝ որով կարապետ
Ոսկեան կ'առաջարկէր ձուլել միացնել ազգ. վարժա-
րաները հայ հասարակութեան երեք հաստուածներուն
մէջ... » :

Կ. Ոսկեան Հայ Հոռիմէական Հասարա-
կութեան մէջ Հազուադարձ գրագէտներէն մին

էր. այն գեղեցիկ պոէտին վրայ մինչև ցարդ
միայն համակրական տողեր կարդացնէր,
արդեօք կարիշի չէր որ « Մասիս » շաբաթա-
թերթը (որուն՝ հանգուցեալը ամենէն աւելի
աշխատակցեր է) լուրջ յօդուածով վերլու-
ծէր անոր գրական արդիւնքնաւ :

*

Ժամանակէ մը թ մեր մի քանի թերթի
քննադատական խոսքոտ զօղանջներ կ'ար-
ձակեն. ստոնց համար լրագրական կրթու-
թիւնը և աղետութիւնը վարկ չունի. ստոնք
կ'ուզեն հեղինակութիւն մը ստանալ փողոցի
կամահէկոտ բերնէն չլուսած վայրագ ու
վիթխարի յիշոցներ արձակելով այն ամե-
նուն վրայ, որոնք գիրենց օրինաւոր կիրպոյ
քննադատներ են : Արապիսի ցաւագար բնի-
նեբու առջեւ ինչո՞ւ արծիւի արհամարհող ու
լիբական գիրքը չբռնէ... :

Ե.

ԱՍՏՂԵՐՈՒՆ ՆԱՅՈՂ

Արժիլուս կը Նայեր վեր՝ Եւն հեռաւոր աստղերուն՝
Բարբաբոս անտառին մէջ ուր կը զննած բիրաւոր
Գիշակի թուրքներն ու թիփամարդ շատ երեւնէր :
Մացուռուան մէջ մըթին ին նուրից վտանգաւոր՝
Ուր կ'աղանկիթ իողորմէին, ուր է իմեր կը շէշէին,
Անաարբեր խաթրոնեբու, խաւ որդերու մերտապին :
Ճակաւը բարձր, հագին մարուր և սիրած ին անուշաւ :
(Թեմար :

Արժիլուս կը Նայեր երկնից փայլուն աստղերուն :
Լուսալ երկայն ժպիտութեամբ զայգիտուցած աստղերուն,
Ուր իրենց իրապետ երեւն անոր վրայ դարձունէին :
Մերթնիւցով մեղմիկ առջիւն եթերային ճշտագեւ :
Մարգարտե վիտերու աչն լուրթ մառնեով գարնաւած :

Արջ ուսպէս տեսնելով զայն յափշտակուած վերացած,
Շիկապոյն կոկորդիլոսը շարժեալեւելով իրենց արդեն,
Վիթխարի օճեր կ'ախուած երեստի իւրեղներ :

Ինձր զապաններ որոնց աչնը պարտաբին սուղ ընտալ :
(Գոյտով :

Բարկացան աստաթիկ անշուշտ ու գողացին կատարու-
(Թեմար :

« Ի՜նչ կը Նայի արդեօք այս մարդ » իրենց իրենց մը-
(Մայիսի :

Դ՛ս անոնցմէ մին սուց խոտով, աւրիշ մըն ալ ձեռքը անոր :

Առանց մայր և՛ հեղանայու, բռնակոն համարն ծուռ-շրջելու
 Առանց պահ և՛ իսկ խոնարհելու քիթը իւր տեղեղծիկ,
 Արմիլուս կը նայէր միշտ լուսափողփող աստղերուն,
 Առաջիկուն որ կ'երգէին եկեղեցային նըստակներ,
 Մարգարան վիճերու պէս լուրջ ժառանգով զարնուած,
 « Ի՛նչ կ'իմանայ արդեօք այդ մարդ » իրենց այրին մէջ

(զգուսկին,

Գազաններն Որոյմէ մին ցառակէց անցըր հանկը փորին :

Ճակատը ցալմբո հնգին մաքուր և սիրտը լի անուշուս

(Թնամը,

Արմիլուս կը նայէր երկնից փայլուն աստղերուն :

Ի, ան՝ ամէն կողմէ յարձակեցան չըրէ զգաւոր :
 Սարկուտը մինն անքննեցաւ, ուսկիմերն ալ վշտուցան
 Հնազանդին ժանեաց ներքին կամ անգողին կտտեցին մեջ,
 Բայց ի՛նչ աչերն կը նայէին միշտ զէպ զվեր օրստղերուն,
 Որ իրենց ճշգրտութեան անոր վրայ զարնուէին...
 Այն ատեն, ըստ իր փնտման, ունայներով զարնուելի,
 Բարեկենդիւ ու վայրեր, յայտն, յարին փրփուր
 Յաշտակեցին թաղակներն ու օրստղերն ու անոր լսեցից
 Արեւելմամբ ինկաւ զեղի :

Բայց փրփուրէս զուտին անոր,
 Գլուխն անշը ու աղճայն աւելի մեծ զանար աչերն
 Իւ կը նայէր զնո պիշ պիշ երկնից փայլուն աստղերուն,
 Լուսն երկայն ժողովներով զայն աստղայն աստղերուն,
 Մըրմըլիւով մեղմիկ ձայնէն կ'երգային նուստներ,
 Մարգարան վիճերու պէս լուրջ ժառանգով զարնուած :
 Եւր զայն տեսան բոլոր զգաւոր զարնուցան զողացին :
 Ո՛հ, սա աչերն Արմիլուսի, Ի՛նչ շողերով կը փայլին,
 Ի՛նչ կը տեսնեն վերն ճնո արդեօք, զոր մեջը երբեք

(Հարաջ չենք :

« Փորենք զանոնք, փորենք զանոնք »

Մի՛ կըտուցով անգլիւս արագ,
 Ինչպէս ճգմին անցած քաջունն, երկու թռչունն ինչ
 (անցել մէջ,
 Ինկու քուր խոտարային, հանգեցին պէն երկու թիւեր :

Բայց այն ատեն անտառին մէջ ան ու սարսափը արեւից :
 Թեփամորթ հեղաց զգաւոր փայտն չըփռէ խոտն ի

(Խուտն,

Նետուցան իրենց որքին կամ մօրացելու լուրերուն մէջ
 Երկնիցն աստղ մը կ'երգէր զայն աստղ լուսով չըրացուէր :
 Իւ անտեղով քը այն աչերն այլ հըս չեն նայիր իրեն,
 Դեպք ի՛նչ ու կանգ ասու Արմիլուսի ճակտին վրայ :

Թրգմ. Կ. ԿՈՐՈՂ Ի. ՌԱՄՈ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ, ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ)

ԱՐԽԱՐԻ ազգերու յառաջգիտութեան
 կամ յետադիմութեան փորձաքարն է Քա-
 յայականի կրթութիւնը : Այն ամէ՛ն ազգերը
 որ իրենց յաջողական անուններուն մա-
 ջուր յարդականի ողին չեն աւանդած, ին-
 կած են կորստեան խոր անդունդի մը մէջ,
 ուր Հապիւ կըրցած են իրենց գոյութիւնը
 դաճկայանի : Իսկ, այն ազգերը, որ ունեցած
 են իմաստուն զեկալարներ՝ որոնց առաջ-
 նորութեամբ բարոյական կրթութեան սեր-
 մերը տարածելու ջանադիր եղած են, ըստ
 կարի, բարձրացած, զարգացած ու իրենց
 գոյութիւնն ազանգում են :

Մեր ազգը ունեցած է, կամ, ունի՞ այս՝
 բարոյականի կրթութեան ոգին. երկու խո-
 բով կ'ուզենք բացատրել :

Ազգային պատմութեան իմաստուն հե-
 տեւոյ մը, գիւրաւ պիտի հասկնայ որ, մեր
 ազգը սկիզբէն ի վեր՝ բազմաամբ կրացի
 ժողովուրդներուն, միշտ հեզ խոնարհ և քա-
 ռեհամբոյր եղած է : Ուրիշ ազգերու հանդէպ
 ունեցած է անտխակալութեան ոգի մը՝ հաւ-
 ցուցած, շատ անգամ, ծայրագոյն աստի-
 ճանի : Հեթանոսութեան մէջ, գլխաւորապէս
 իր երկրի դիրքէն ազդուելով, թէեւ բնական
 ձիրքերով օժտուած, բայց ստանց հետազո-
 տութեան բնազդը մշակելու, բնութեան մէջ
 ապրած է միշտ իր նախնիքներուն կենցաղը
 պահպանելու ջանքով : Այս պատճառաւ է
 որ միւս ազգերն, ինչպէս Քաղդէսացիք, Ա-
 սորեստանցիք և Ռոյսք իմէն առնելով բնու-
 թեան այս մեծ պարգեւները աւելի մշակած
 և զայն իրենց սեպհականելով աւելի զար-
 քացած, որով և կըրցած են տիրական հան-
 զամանք մը ստանալ իր վրայ :

Նոյնպէս իր նախնապապի վիճակը, զոր
 ինք իր ձեռքով ստեղծած է, պատճառ եղած
 է իր հարուստ վաճառականութեան համբաւը